

Posudek diplomové práce

Posudek vedoucího DP

Název práce: *Verbets aspekt i tjeckiska, ukrainska och svenska: mellanspråklig översättning och jämförelse. En analys med fokus på perfektiv aspekt och dess översättning med hjälp av partikelverb. (Slovanský slovesný vid ve skandinávských jazycích: srovnání a možnosti překladu na příkladu češtiny, ukrajinštiny a švédštiny. Analýza se zaměřením na překlad dokonavosti pomocí frázových sloves.)*

Kandidát titulu Mgr.: Bc. Daria Polishchuk

Diplomová práce Darii Polishchuk zkoumá fenomén aspektivity ve slovanských jazycích v porovnání s jazyky skandinávskými v synchronním pohledu. Jako příklady první skupiny si diplomantka zvolila češtinu a ukrajinštinu, kde je aspektivita realizována formou svébytné slovesné kategorie, druhou jazykovou rodinu v jejím výzkumu reprezentuje švédština, v níž sice vid coby gramatická kategorie chybí, avšak disponuje řadou jiných prostředků, jež ji mohou do různé míry nahrazovat. Práce je přehledně a logicky rozčleněna do čtyř částí. Obsahuje 1) úvod, 2) teoretickou část zpracovávající dosavadní výzkum a na jeho základě stanovující terminologickou bázi, jež je východiskem pro následující 3) praktickou část obsahující samostatný výzkum, a konečně 4) vyvozuje závěry plynoucí z částí 2 a 3.

Diplomantka si stanovila několik cílů: popsat na příkladu češtiny a ukrajinštiny slovanskou kategorii vidu (gramatický aspekt), a vedle ní rovněž způsob slovesného děje, tedy lexikálněsémantickou kategorii *aktionsart*, kterou autorka dále používá jako výchozí metodu pro popis sémantiky slovesa ve švédštině. Jako distinktivní rys si zvolila čistou dokonavost v materiálu slovanském a možnosti jejího vyjádření ve švédštině s důrazem na frázová slovesa. Formulovala záměr ověřit míru jejich produktivity v možnostech překladu perfektivních konstrukcí do švédštiny, dále porovnat rozdíly mezi češtinou a ukrajinštinou v použití slovesných konstrukcí s dokonavými prefixy, rovněž s ohledem na způsob slovesného děje, a prozkoumat jejich ekvivalenty ve švédštině. Jako materiál pro výzkum stanovila diplomantka jazykové korpusy, přičemž těžiště spočívá v překladových korpusech InterCorp v11 a v13 pro tři zmíněné jazyky. Zároveň upozorňuje na disproporce v řešení zadání pro jednotlivé jazyky, které je dané limitovanými zdroji pro jeden ze zkoumaných jazyků (ukrajinštinu).

Kandidátka zvolila téma, které je aktuální a přínosné z několika důvodů. Teoretická část práce (kapitola 2) se snaží uchopit aspektivitu ve švédštině, která byla dosud zkoumána pouze okrajově a ve švédské lingvistice proto chybí komplexní pojetí problematiky, jež by přesahovalo tradiční (a příliš strohé) gramatické popisy. To s sebou ovšem přináší i úskalí nedostatečného terminologického ukotvení a nutnost systematizace přístupu, s nímž se diplomantka práce pokusila vypořádat za pomoci porovnání s češtinou a ukrajinštinou, pro něž je k dispozici popis mnohem preciznější (zvláště v případě bohemistické strukturalistické tradice). Její práce má tedy

v teoretické části ambice jak kontrastivní (ve vztahu češtiny a ukrajinštiny ke švédštině), tak také komparativní (srovnání češtiny a ukrajinštiny). Diplomantce se podle mého názoru podařilo situaci ve třech zmíněných jazycích dobře a přehledně popsat, avšak v závěru by si zasloužila mnohem důkladnější porovnání a kritičtější přístup k použité sekundární literatuře. Teoretická část práce si tak stanovuje velmi ambiciózní cíle, které však naplňuje pouze zčásti. Do budoucna by bylo vhodné se pokusit zejména o přesnější terminologické ukotvení a navržení koncepce popisu aspektivity ve švédštině, ale například právě pro tento účel také více syntetizovat popis vidu v češtině a ukrajinštině.

K největším přednostem této práce proto patří bezesporu precizní výzkum v praktické části 3, který je přesně vymezen na překlad perfektivních prefixů v češtině a ukrajinštině do švédštiny na širokém spektru textů, jež poskytuje také stylistickou perspektivu. Ta je zajímavá i zařazením filmových titulů, které se nejvíce blíží použití jazyka v běžné, každodenní komunikaci. Oceňuji pečlivě provedenou analýzu výsledků výzkumu a množství názorných příkladů, jež dobře ilustrují použití jednotlivých prefixů a jejich švédských ekvivalentů s důrazem na frázová slovesa. Přínosnost kapitoly 3 spočívá v možnostech jejího využití nejen v překladatelské praxi, ale i pro případný další lingvistický výzkum. Využitelnost pro obojí ještě zvyšují podrobné frekvenční tabulky v příloze práce.

Na závěr je třeba zmínit jazykovou stránku. Diplomová práce je napsána velmi dobrou švédštinou, přičemž jazyk práce výrazně zvyšuje její využitelnost pro studenty i badatele v oblasti skandinavistiky, a zároveň ji neomezuje na slovanské publikum. Na tomto místě bych ráda vyzdvihla jazykové kompetence diplomantky, které umožňují použití širšího spektra zkoumaného materiálu. Drobná formální výtka směřuje k místy nejednotné transkripci z cyrilice do latinky (např. v případě autorů, kde je v příjmení Isačenko použita transkripce akademická, a např. v příjmení Vychovanets, kde je kombinována s popularizační transkripcí /dle akademické správně Vychovanec/). Také bych doporučila se do budoucna zaměřit na zpřesnění formulací a větší opatrnost při zacházení s lingvistickou terminologií, již není potřeba vždy nekriticky přebírat z gramatických pojednání napsaných ve švédštině, která jsou v tomto ohledu často poněkud vágní (jako např. při používání pojmů *tempus* a *tid* vs. *temporalitet*).

K diskusi u obhajoby navrhuji tyto otázky:

- Švédské partikule přirovnáváte ke slovanským slovotvorným prefixům. Pokud bychom se to pokusili zevšeobecnit, v jakém ohledu je jejich funkce podobná a čím se naopak liší?
- Všimla jste si během výzkumu podobné situace také v případě sufixace?

Na závěr konstatuji, že diplomová práce Darii Polishchuk splňuje všechna potřebná kritéria závěrečné magisterské práce a doporučuji ji k obhajobě. Jako předběžné hodnocení navrhuji známku *výborně až velmi dobře*.

Mgr. Hana Štěříková, Ph.D. (vedoucí práce)